

**Skötselplan
för naturreservatet
Råby hällor**

i Hörby kommun

Innehållsförteckning

Beskrivningsdel.....	4
1 Syftet med reservatet	4
2 Administrativa data	5
3 Historisk och nuvarande mark- och vattenanvändning.....	6
4 Områdets bevarandevärden	6
4.1 Geovetenskapliga värden	6
4.2 Biologiska värden	7
4.3 Kulturhistoriska värden.....	8
4.4 Närrekreation och friluftsliv	9
5 Tidigare genomförda inventeringar och dokumentation.....	9
6 Andra planer, program och bestämmelser som berör området	10
7 Skötselområden	11
7.1 Bevarandemål för hela området	11
7.2 Generella riktlinjer, skötsel för hela området	11
7.3 Skötselområden	13
8 Friluftsliv	27
9 Jakt och fiske	28
10 Utmärkning.....	28
11 Dokumentation och uppföljning.....	28
11.1 Uppföljning av skötselåtgärder	28
11.2 Uppföljning av övergripande mål och bevarandemål	28
11.3 Dokumentation och inventeringar.....	29
12 Sammanfattning och prioritering av engångsåtgärder och löpande skötsel	30
13 Ansvar för skötsel, dokumentation och uppföljning av skötselåtgärder och måluppfyllelse.....	31
14 Revidering av skötselplan.....	31
BILAGOR	32
a. Skötselplanekarta	32
b. Anordningar för friluftsliv.....	32
c. Karta över al som ska tas bort	32
d. Artlista.....	32
e. Mossor, inventeringsrapport.....	32
f. Fotobilaga	32

Beskrivningsdel

Naturreseptatet Råby hållor ligger i ett öppet, åkerdominerat odlingslandskap strax söder om Hörby tätort. Området består av två sammanlöpande bäckraviner med bitvis ganska branta dalsidor samt mellanliggande åkermark.

Nästan hela området betas och här finns ett vackert träd- och buskrikt beteslandskap med vidkroniga ekar, solitära askar, alkärr mm. Buskskiktet är artrikt med hagtorn, fläder, hägg, benved, slån mm. Även kärlväxtfloran är artrik med många betes- och slåttergynnade arter och vegetationstyper. Berggrunden i området består av stenkolsförenade rät-lias-lager och den kalkrika sk Kågerödsbildningen. Tillgången på kalk avspeglas i floran. I området finns även intressanta mossor, lavar och insekter.

De svagt strömmande vattendragen har steniga bottenar och klart vatten. Längs vattendragen växer en bård av lövträd i nästan hela sträckningen, ibland breda stråk med ädla lövträd, ibland i smalare stråk dominerade av al.

Den nordligaste delen är ohävdad och består i huvudsak av ett system av dammar som anlagts i syfte att rena vattendraget från närsalter men också som bidrag till den biologiska mångfalden.

I området finns också intressanta kulturhistoriska spår i form av fossil ålkermark, en sten med älkvärnar samt mer sentida lämningar som odlingsrösen, stengården, stensättningar och spår av äldre vägar.

1 Syftet med reservatet

- att bevara en värdefull rest av ett äldre odlingslandskap och de arter och vegetationstyper som är knutna till välhåvdade slåtter- och betesmarker med lång hävdtradition.
- att gynna insekter och andra organismer knutna till ett beteslandskap med artrikt och varierat träd- och buskskikt med stort inslag av grova lövträd, däribland ek och ask och riklig förekomst av blommande buskar och örter.
- att bevara och synliggöra fornlämningar och andra kulturhistoriska spår, som äldre vägar, stengården och odlingsrösen.
- att bevara och utveckla ett område av stort värde för närrecreation, friluftsliv och skolornas undervisning.

2 Administrativa data

Tabell 1. Administrativa data för naturreservatet

Namn:	Råby hällor	
Län:	Skåne	
Kommun:	Hörby	
Församling:	Hörby	
Läge	Området är beläget omedelbart söder om Hörby tätort, mellan väg 13 och Råbyvägen.	
Gränser:	Enligt karta, bilaga 1 i beslutet	
Areal:	Totalt: 40,9 ha	Land: 39,9 ha Vatten: 1 ha
Fastigheter och markägarkategori:		
	Fastigheter	Markägarkategori
	Råby 1:3	enskilda
	Råby 3:59	enskilda
	Hörby 45:1	Hörby kommun
	Hörby 42:14	Hörby kommun
Servitut:		
Sakägare:	Enligt bilaga 3 till beslutet	
Förvaltare:	Tekniska nämnden/KS	
Fastighetskarta	61E 8bn He	
Terrängkarta:	2D NV Tomelilla	

Tabell 2. Prioriterade bevarandevärden

Typ	Värde
Markslag	betesmark
Naturtyp	träd- och buskrik hagmark; öppna, betade gräsmarker; strömmande vattendrag
Strukturer	välhävdad grässvål, örtrikt fältskikt, jordblottor, grova lövträd, grov död ved, blommande buskar, grusig-stenig bäckbotten
Arter	ängsnycklar, smörboll, näbbstarr, jordtistel, brudbröd, vittåtel, grå skärelav, mjölig lundlav, våddsandbi, gördelrovfluga, violettekantad guldvinge, åkerkoppmossa, murlansmossa
Friluftsliv	tätortsnära artrikt och vackert kulturlandskap

Tabell 3. Naturtyper enligt nuvarande förhållanden och enligt bevarandemålen

Naturtyp	Areal enligt nuvarande förhållanden (ha)	Areal enligt bevarandemålen (ha)
Triviallövskog		
Triviallövskog med ädellövinslag	0,5	0
Lövsumpskog	1,5	1,5
Ädellövskog	0,4	0,9
Våtmark	1,4	1,4
Betesmark	28,9	28,9
Åker/vall		
Permanent betesvall	8,3	8,3
SUMMA	40,9	40,9

3 Historisk och nuvarande mark- och vattenanvändning

Större delen av området har en tidigare historia som ängsmark. Vid tiden för Råby bys laga skifte (1851) var endast betesvallen i norr och området mellan ravindalarna uppodlade (motsvarande skötselområde 5a och 14). Fortfarande en bit in på 1900-talet brukades delar av området som äng, medan resten övergått till betesmark. En mindre del av området utgör rester av en parkanläggning till den ursprungliga Råby gård (motsvarande skötselområde 2b). Idag betas hela området undantaget den norra delen (kommunens mark) samt den stora åkern mellan ravinerna. (Källor: Persson och Waldenström 1975; häradsekonomiska kartan 1917)

4 Områdets bevarandevärden

4.1 Geovetenskapliga värden

Området är geologiskt intressant med bland annat en artesisk källa och en berggrund bestående av stenkolsförande rät-lias-lager samt den

kalkrika kågerödsbildningen som på vissa ställen går i dagen. (källa: Persson och Waldenström 1975)

4.2 Biologiska värden

Kärlväxter

Området har en mycket artrik och värdefull kärlväxtflora, främst på grund av en lång hävdtradition med slåtter- och bete, men också tack vare kalkpåverkan. Stora arealer utgörs av olika typer av fuktängar med till exempel mannagräs, äkta förgätmigej, vattenmåra och inslag av högörtvegetation som brunstarr och skogssäv. I delar drar fuktängen snarare mot kalkfuktäng med inslag av arter som ängsnycklar, småvänderot, darrgräs och slankstarr. På torr-frisk mark påträffas bland annat jordtistel, rödkämpar, brudbröd och svinrot. I trädklädda delar finns en lundartad flora med bland annat St Pers nycklar, skogsbingel och ormbär. Den rödlistade växten vittåtel, påträffades på en plats i samband med arbetet med skötselplanen. Av intressanta arter som uppgetts från området av Persson och Waldenström 1975 har blodnäva och skogslysing eftersökts men ej återfunnits.

Mossor

De öppna betesmarkerna har en mycket artrik mossflora. Av de 26 noterade arterna i denna miljö är de allra flesta små kortlivade arter som växer på bar jord som regelbundet störs av betesdjurens tramp. Trampet från djuren är en förutsättning för att dessa arter skall kunna överleva och klara konkurrensen från kärlväxter och större mossor. På små upphöjningar av mineralhaltig jord i fuktiga och blöta delar förekommer bland annat stor huvmossa, trådkällmossa och den rödlistade arten åkerkoppmossa (NT). Även på torrare marker är artrikedomen stor på bar jord med bl.a. orange lansmossa och den rödlistade arten mur-lansmossa (VU).

De trädklädda delarna av ån har tack vare en del grova lövträd en artrik mossflora, där åtminstone 8 av arterna är signalarter, varav piskbaronmossa är bland de mer intressanta. I de mer öppna partierna längs ån och de nedre delarna av det mindre tillflödet från SV finns flera förekomster av forsmossa (NT), som åtminstone i detta område verkar trivas i de lite mer solexponerade delarna av vattendragen.

På buskar av fläder hittades två små förekomster av den rödlistade arten rödtandad hättmossa *Orthotrichum pulchellum* (NT).

Lavar

I området finns flera intressanta och ovanliga lavararter. Mjölig lundlav är den mest sällsynta, som vid inventeringen 1999 hittades på en fläderbuske. Mjölig lundlav växer framförallt på gammal fläder i hagmarker och andra halvöppna miljöer. På olika lövträd växte vid inventeringen såväl flikig sköldlav, kupig skrynPELLAV och silverlav. Samtliga arter hade sin huvudförekomst på alm som sedan dess minskat kraftigt i området på grund av almsjuka. Åtminstone flikig sköldlav och kupig skrynPELLAV kan ändå förväntas ha rätt starka populationer i området då de även växer på ett stort antal träd av andra arter. Grå skärelav hittades på en ek i området under 2007. Antalet ekar lämpliga för grå skärelav kan förväntas öka i området, i takt med att träden åldras.

Fågelliv

Områdets mest intressanta fågelart är kanske mindre hackspett, som observerats ropande i Råby hållor under häckningstid. I övrigt består fågelfaunan främst av olika tättingar som bofink, gulsparv, lövsångare, gransångare, trädgårdssångare, mesar och trastar. Längs bäcken häckar både forsärla och sädesärla och i de höga lövträden bygger gladan sitt bo.

Insekter

Insektsfaunan är dåligt känd. Under arbetet med skötselplanen har intressanta insekter eftersökts i fält vid ett par tillfällen. Resultatet tyder på att området även hyser en intressant insektsfauna knuten dels till de örtrika markerna, dels till död ved och de gamla lövträden och buskarna i området. För att bevara och gynna insektsfaunan är det viktigt att det även fortsättningsvis finns kontinuitet av blommande örter och buskar, grova träd och död ved av båda grova och klena dimensioner. Flera intressanta skalbaggsarter har hittats på svampangripna, grova hasselgrenar. Områdets dagfjärilsfauna är relativt artrik, men den enda mer sällsynta art som noterats är violettekantad guldvinge. Väddsandbi, som endast samlar pollen från åkervädd hittades i blommor av åkervädd på två platser i området. Åkervädd är en nyckelart eftersom den utgör en mycket viktig pollenkälla för ett flertal olika insekter.

4.3 Kulturhistoriska värden

Områdets hävdgynnade växter och vegetationstyper kan sägas utgöra ett biologiskt kulturarv eftersom de uppstått som ett resultat av många

hundra års slätter och betesdrift. I övrigt finns många kulturhistoriska spår i form av stengärden, odlingsrösen, äldre vägar och stensättningar. I området finns också fornlämningar i form fossil åkermark och en sten med skålgropar.

4.4 *Närrekreation och friluftsliv*

Råby hällor ligger i omedelbar anslutning till Hörby tätort. I områdets närhet finns såväl vårdcentral, äldreboende, skola och förskola. Området besöks ofta och regelbundet av skolklasser.

4.4.1 Tillgänglighet

Området nås enklast från bostadsbebyggelsen väster om reservatet samt från grusvägen omedelbart söder om reservatet. Längs grusvägen finns en mindre parkeringsficka som ligger utanför reservatet. Tillgängligheten från bostadsområdet öster om reservatet är något sämre.

4.4.2 Känslighet för slitage och störningar

Stora delar av området utgörs av fuktängar och kärr med en bitvis mycket värdefull flora, men de flesta besökare väljer andra vägar genom området, på torrare mark. Antalet besökare är heller inte väldigt stort, varför risken för skador på grund av slitage bedöms som liten. Områdets fauna är inte av den typen som gör att störning skulle vara något problem.

4.4.3 Anläggningar

Inga markerade stigar finns genom området utom ett klippt stråk genom dammområdet i norr. Stängselgenomgångar finns men kan behövas på fler ställen. Vissa är i behov av reparation. I söder finns en enkel grillplats. Parkeringsplatsen söder om reservatet behöver viss upprustning för att ge ett mer permanent och officiellt intryck samt för att förhindra nedskräpning.

4.4.4 Information

Vid parkeringsplatsen söder om reservatet finns två mindre informationstavlor i dåligt skick.

5 Tidigare genomförda inventeringar och dokumentation

Persson, S och Waldenström, P. 1975. Karnas backe – Råby hällor. En naturvårdsinventering i Hörby kommun. Meddelanden från Avdelningen för ekologisk botanik. Lunds universitet. Årg 3, nr 5, nov 1975.

Not. Inventeringen beskriver flora och växtsamhällen och omfattar den norra och östra delen, men inte den västra dalgången.

Malmqvist, A. 1999. Rödlistade lavar i Hörby och Höörs kommuner.
Not. Rapport och excel-fil framtagen på uppdrag av kommunerna

6 Andra planer, program och bestämmelser som berör området

Området tas upp och berörs i en lång rad av sammanhang, däribland:

- Länsstyrelsens naturvårdsprogram
- Länsstyrelsens rapport "Närmare till naturen i Skåne"
- Hörby kommuns översiktsplan
- Hörby kommuns naturvårdsplan
- Nyckelbiotop (Skogsstyrelsen)

Plandel

7 Skötselområden

Naturreservatet har delats in i 13 skötselområden (i vissa fall med tillhörande delområden). Indelningen utgår från markanvändning och skötsel, se även skötselplanekartan (bilaga a).

7.1 Bevarandemål för hela området

Skötseln ska inriktas på att bevara och förstärka de värden som är förknippade med örtrika naturbetesmarker med stort inslag av blommande buskar, grova träd och död ved. Skötselplanen ska inte utgöra hinder för, utan snarare främja en dynamik mellan öppet, buskrikt, trädrikt med solitärer och mer sluten, trädbärande hagmark. Skötseln syftar också till att området ska upplevas som tillgängligt utan att vara väldigt tillrättalagt. Allmänhetens möjligheter att besöka och röra sig inom området tillgodoses främst genom stängselgenomgångar.

7.2 Generella riktlinjer, skötsel för hela området

Fällindelning och varierat betestryck

Det är en fördel om betesmarkerna indelas i olika fållor (som idag) så att tidpunkten för betessläpp och betestryck kan varieras. I någon fålla bör sent betessläpp tillämpas, för att gynna blomning, frösättning och insektsliv. Den fålla där sent betessläpp tillämpas bör varieras mellan år. Variation i betestryck kan också ske genom att ta bort betesdjuren från fållan under en period i mitten av betessäsongen. Betesdriften bör sammanfattningsvis bedrivas så att det finns god tillgång på blommande växter under hela vegetationsperioden.

Helst ska varje fålla, oavsett betesregim under säsongen, vara väl avbetad vid betessäsongens slut. Torrt, visset gräs ska inte förekomma annat än i begränsad omfattning (max 5 % av ytan). Tuvtåtel, skräppor, älggräs och annan osmaklig vegetation ska vara avbetad. Även fuktiga partier ska vara väl avbetade.

Om det på grund av årsmån, eller andra omständigheter, inte är möjligt att åstadkomma en väl avbetad grässvål i slutet av säsongen, bör tidigt betessläpp tillämpas i denna fålla året därpå.

Djurslag

Området ska i första hand betas av nötkreatur, som kan kombineras med hästar förutsatt att dessa inte gnager barken av värdefulla träd. Får är mindre lämpliga dels eftersom området till stor del består av fuktiga marker, dels på grund av att får åtminstone i rena flockar, har en tendens att beta väl hårt på enskilda växtarter.

Röjning, gallring mm

Innan röjning, gallring eller andra åtgärder i träd- och buskskikt utförs ska samråd ske mellan förvaltaren och fastighetsägaren. Åtgärderna ska vara förenliga med gällande skötselplaner.

Hantering av död ved, gallrings- och röjningsvirke

Död ved, både grov och klen, bör lämnas i rikliga mängder för att gynna områdets vedlevande arter. Stammar och grenar av ek samt grov hassel är extra viktigt. Inga grova lövträdstammar (>40 cm i diameter) ska köras ut. Röjnings- och gallringsvirke av ek och andra ädla lövträd lämnas i första hand, medan al körs ut eller eldas upp. Döda träd och grenar som ligger olämpligt kan flyttas, men ska inte sågas upp i mindre delar än nödvändigt, helst inte alls.

Ris, gallringsvirke och annan död ved som inte lämnas måste eldas upp eller köras ut före den 1:e maj, annars riskerar rishögarna att bli en fälla för vedlevande insekter. Körskador ska undvikas. Gör så få eldplatser som möjligt.

Döda träd som utgör en fara för djur och människor får helt eller delvis tas ner efter samråd mellan förvaltaren och fastighetsägaren.

Sykomorlön

Sykomorlön ska inte förekomma i området

7.3 Skötselområden

Skötselområdena beskrivna i skötselplanen är

Typ av skötselområde	Antal delområden	Areal (ha)
1. Öppen betesmark	1	4,7
2. Träd- och buskrik hagmark	4	13,1
3. Vattendrag med omgivande trädbärande marker	1	7,9
4. Betad alskog	3	0,6
5. Permanenta betesvallar	2	8,3
6. Öppen betesmark	1	0,8
7. Ekhage	1	1,6
8. Betad al-askskog	1	0,5
9. Ädellövskog	1	0,4
10. Lövskog	1	0,5
11. Våtmarksområde	1	1,4
12. Alkärr	1	0,5
13. Igenväxande hagmark	1	0,8
14. Åker	1	12,4

Skötselområde 1. Öppna betesmarker i östra dalgångens botten

Öppna betesmarker som domineras av fuktängar. Fuktängarna översilas bitvis av vatten som tränger fram i kanten av sluttningen i söder. I de tydligast källpåverkade delarna växer bäckbräsma och gullpudra. Stora delar av fuktängarna, särskilt längst in i dalgången, är av blöt typ med mannagräs, vattenmåra, äkta förgätmigej, gökblomster och knapptåg som karaktärsarter samt inslag av hundstarr, hirsstarr, ängsnycklar och småvänderot.

I torra-friska, stenbundna partier finns en mycket artrik flora med många hävdgynnade arter som rödkämpar, gullviva, jordtistel och brudbröd som alla visar på kalkpåverkan. Ljung och annan hedvegetation förekommer, men sparsamt. I delar av området finns rikligt med prästkrage.

Mossfloran innehåller ett flertal trampgynnade, konkurrenssvaga arter, däribland stor huvmossa och trådkällmossa. De kräver blottad jord för sin existens och visar därför på lång hävdkontinuitet. Även kärlväxtfloran gynnas av ett svagt till måttligt tramp av kreatur, eftersom groddplantor kan etableras i små markblottor.

Trädskiktet är mycket sparsamt och består främst av al i små dungar, på rad i äldre diken eller som solitärer. I västra delen har ett ungt albestånd etablerats i norra kanten mot bäcken.

Övergripande mål

Öppen, välhävdd betesmark med stort inslag av blommande örter. Enstaka eller inga buskar. Enstaka träd kan förekomma. Delar av området kan gärna skötas med traditionell slätter. Visst inslag av trampskador och jordblottor bör finnas årligen.

Bevarandemål

- Minst 90% av arealen ska vara väl hävdad vid betessäsongens slut. Detta innebär att endast mindre partier med torrt, visset gräs får förekomma samt att förnabildning inte får ske annat än

på begränsade ytor. Osmakliga växter som tuvtåtel och älggräs ska vara tydligt betespåverkade och de fuktiga delarna lika väl hävdade som de torrare.

- Krontäckningen av träd och buskar ska inte överstiga 5% och ska helst vara betydligt mindre
- Al ska inte nyetableras
- Hävdgynnade arter såsom småvänderot, ängsnycklar, jordtistel, rödkämpar, gullviva och brudbröd ska förekomma i livskraftiga populationer.
- Konkurrenssvaga, hävdgynnade mossor som förekommer på blottad jord ska gynnas. Betesdriften bör därför vara sådan att trampsador och markblottor skapas årligen, i rimlig omfattning.

Engångsätgärder

Beståndet av ung al i områdets västra del tas ner, se karta bilaga c.

Skötsel

- Årlig betesdrift eller traditionell slåtter med efterbete.
Då området är fd ängsmarker med en i stora delar slåttergynnad flora vore det positivt om slåtter kunde återupptas i åtminstone någon del av området. Slåtter ska i så fall utföras med skärande eller klippande redskap (dvs slåtterbalk eller lie, ej rotorslåtteraggregat el. liknande) under perioden 15 juli - 15 augusti. Det avslagna gräset lämnas att torka några dagar så att växterna hinner släppa sina frön, sedan ska det föras ut ur området. Slåtterytorna ska efterbetas.
- Rövning och gallring av al m m vid behov.

Skötselområde 2. Träd- och buskrik hagmark

2a och 2b. Träd- och buskrika betesmarker på de torrare hällorna ner mot ån samt fuktängar i västra dalgången. Område 2b är en rest av en tidigare parkanläggning till Råby gård. Trädsiktet domineras av vidkronig ek och ask med inslag av grov bok, al, körsbär mm, Busksiktet är artrikt med hägg, hagtorn, fläder, slån, nypon mm.

Floran i de fuktiga delarna är mycket artrik med ett stort inslag av slåttergynnade arter, däribland smörboll och brudborste, där den sistnämnda förekommer i rikliga mängder. Även prästkrage och stor

blåklocka är mycket vanliga. I skötselområdet finns också mindre ytor med lågvuxen gräs-lågstarrvegetation med bland annat hirsstarr, slankstarr och näbbstarr.

I de torrare slänterna är floran bitvis ganska trivial. Rotfibbla är mycket vanlig. Partier med en örtrikare flora med svinrot, prästkrage mm finns dock. I jordblottor på torr mark finns ett visst inslag av lite ovanligare ettåriga växter, däribland brokförgätmigej och jungfrukam samt den rödlistade arten vittåtel. I jordblottorna finns också en intressant mossflora med bland annat den rödlistade arten rödlansmossa.

2c. Frisk del av hagmarken med al och ask i trädsiktet samt rönn, fläder och trädformad benved. Ganska trivialt fältsikt.

2d. Öppen gräsmark (fd granplantering) med enstaka unga ekar. Ganska trivial, gräsdominerad flora, men med inslag av arter som gökärt, stenmåra mm. Mot norr allt fuktigare mark, med gökblomster och grönvit nattviol.

Övergripande mål

Träd- och buskrika hagmarker med en artrik, hävdgynnad flora och insektsfauna och rik förekomst av blommande buskar av olika arter, både som solitärer och hela snår. Det ska finnas rik tillgång på blommande, solbelyst hagtorn. Det ska finnas gott om gamla, grova lövträd, av främst ek och ask samt efterträdare till dessa i olika åldrar. Träd- och busksiktet måste tillåtas att förändras, både över tid, i rum och i täckningsgrad, så att en dynamik uppstår. Efterträdare (unga träd) måste kunna etableras i skydd av busksnår eller på annat sätt. Albestånd ska inte tillåtas en större utbredning än idag (helst mindre) utom möjligtvis i delområde 2d. Rimliga mängder döda stammar, grenar och ris av lövträd bör lämnas i högar för att gynna vedlevande arter. Slätter i vissa delar vore önskvärt.

Bevarandemål

- Minst 90% av arealen ska vara väl hävdad vid betessäsongens slut. Detta innebär att endast mindre partier med torrt, visset gräs får förekomma samt att förnabildning inte får ske annat än på begränsade ytor. Osmakliga växter som tuvtåtel och älggräs ska vara tydligt betespåverkade.

- Krontäckningen av träd och buskar ska tillsammans vara 25-75%
- Det ska finnas en kontinuitet av grova lövträd och död ved.
- Det ska finnas efterträdare av till de grövre lövträden, främst ek och ask, i olika åldrar. Efterträdarna ska inte betraktas som igenväxningsvegetation
- Al ska inte öka i utbredning (undantaget område 2d där al kan släppas upp i norra delen)
- Konkurrenssvaga, hävdgynnade mossor och växter som förekommer på blottad jord ska gynnas. Betesdriften bör därför vara sådan att trampskador och markblottor skapas varje år, även i de torra slänterna
- Hävdgynnade arter såsom småvänderot, ängsnycklar, jordtistel, rödkämpar, gullviva och brudbröd ska förekomma i livskraftiga populationer.

Engångsåtgärder

- Vissa bestånd av alsly och ung al tas ner, se karta, bilaga c.

Skötselåtgärder

Årlig betesdrift eller traditionell slåtter med efterbete.

Då området är fd ängsmarker med en i stora delar slåttergynnad flora vore det positivt om slåtter kunde återupptas i åtminstone någon del av området. I första hand bör partier där hirsstarr och annan lågvuxen gräs-lågstarrvegetation ingår väljas. Slåtter ska i så fall utföras med skärande eller klippande redskap (dvs slåtterbalk eller lie, ej rotorslåtteraggat el. liknande) under perioden 15 juli - 15 augusti. Det avslagna gräset lämnas att torka några dagar så att växterna hinner släppa sina frön, sedan ska det föras ut ur området. Slåtterytorna ska efterbetas.

- Gallring och röjning i träd- och buskskikt vid behov. Efterträdare av främst ek och ask ska sparas. Buskskiktet ska vara artrikt och varierat, men hassel och hagtorn bör gynnas lite extra. Alla hasselbuketter med grov ved ska sparas.
- I norra delen av området 2d kan al tillåtas gå upp i en bård längs bäcken samt mot alkärret i norr.
- Om det skulle visa sig nödvändigt för att unga träd ska kunna etableras som efterträdare, kan till exempel mindre områden stängslas ifrån under några år.

Skötselområde 3. Vattendragen med omgivande trädbärande marker

Trädridaer längs vattendragen med al men även ädla lövträd, varav några är mycket grova.

I den södra delen av den östra ravinen är trädbården längs bäcken bred och domineras av ek med stort inslag av ask samt lönn, alm, bok och al. Buskskiktet är ganska sparsamt med hagtorn, hassel och hägg. Krontaket är mer eller mindre slutet och vegetationen lundartad med en rik vårflora av bland annat vitsippa, gulsippa, vårlök och lite senare, St Pers nycklar. Intill bäcken står ett mindre bestånd av vitskråp. Mossfloran är relativt rik med flera arter som signalerar värdefulla trädmiljöer, däribland rutlungmossa, trubbfjädermossa och trädporella. Delar av området är utpekade som nyckelbiotop.

Naturvärdena i själva vattendraget, som trots sin storlek torkar ut under sommaren, är dåligt kända, men vattnet är klart och på stenar växer näckmossa, bäcknäbbmossa och den sällsynta forsmossan. Forsärlan häckar längs bäcken och även kungsfiskare har observerats. En mindre sträcka i den östra dalgången har stenröjts, breddats och rensats. Kulturspår längs bäcken är gamla körvägar, stensatta kanter och terasseringsringar.

Övergripande mål

Omväxlande breda och smala trädridaer och trädbärande betesmarker längs bäckarna, med ett stort inslag av ädla lövträd, god åldersfördelning och kontinuitet av gamla, grova träd. Buskskiktet är sparsamt. Träden ger skugga, vilket gynnar vattenorganismer och den rika lundfloran. Betespåverkad vegetation. Visst ljusinsläpp till bäcken för att gynna forsmossan.

Bevarandemål

- Krontäckningen i trädsiktet ska vara 50-100%
- Krontäckningen i busksiktet ska vara max 25%
- Det ska finnas en kontinuitet av grova lövträd.
- Vegetationen ska vara tydligt betespåverkad vid betessäsongens slut

Engångsåtgärder

- (Stängsling av område 13 bör ske så att även delar av delområde 3, öster om bäcken, ingår i betesfållan)

Skötselåtgärder

- Årlig betesdrift
- Lämna alla stammar och all grov död ved (>40 cm i diameter). Klena grenar och ris kan med fördel läggas i hög i rimliga mängder.
- Alla riktigt grova träd sparas, medan halvgamla träd kan tas ner för att gynna yngre individer och åstadkomma åldersspridning.
- Mindre områden kan eventuellt hägnas för att åstadkomma för-yngring.

Skötselområde 4. Betad alskog

Betade dungar med medelålders al med yngre al och alsly i kanterna.

Övergripande mål

Betade aldungar som inte ska tillåtas expandera ut över omgivande öppna marker.

Bevarandemål

- Aldungarna expanderar inte
- Vegetationen ska vara tydligt betespåverkad vid betessäsongens slut

Engångsåtgärder

- Ung al och alsly i kanterna av beståndet tas ner, så att aldungarna krymper något.

Skötselåtgärder

- Årlig betesdrift.
- Rövning av alsly i kanterna så att aldungarna inte expanderar. Rövning ska ske minst var tredje år, men gärna oftare. Om rövning utförs årligen, eller flera gånger årligen, kan riset lämnas (och det finns en chans att alen tröttas ut). Om rövning sker mer sällan måste riset samlas ihop och köras ut eller eldas upp på plats. Gör så få eldplatser som möjligt.

Skötselområde 5. Permanenta betesvallar

Betesmark på fd åkrar med sparsamt inslag av träd- och buskar samt en mer eller mindre naturaliserad flora. I västra delområdet finns några fina, medelålders hagmarksekar med vida kronor.

Övergripande mål

Välhävdade betesmarker med naturaliserad flora och spridda träd och buskar, som solitärer eller i mindre grupper. Mängden träd och buskar kan gärna öka men inga träd ska släppas fram i täta bestånd.

Bevarandemål

- Minst 90% av arealen ska vara väl hävdad vid betessäsongens slut. Detta innebär att endast mindre partier med torrt, visset gräs får förekomma samt att förnabildning inte får ske annat än på begränsade ytor.
- Befintliga ekar och eventuella, spontant etablerade unga ekar ska gynnas
- Träd och buskar ska förekomma som solitärer eller i mindre grupper. Krontäckningen av träd och buskar ska sammanlagt inte överstiga 25%.

Engångsåtgärder

- -

Skötselåtgärder

- Årlig betesdrift.
- Rövning och gallring vid behov, i enlighet med målformuleringarna.
- Betesputsning ska utföras om betesdjuren inte förmår hålla efter gräset. Om det avhuggna gräset utgör så stora mängder att betesdjuren inte förmår äta upp det måste det ihopsamlas och transporteras ut ur reservatet
- Vallskörd kan ske i hela eller delar av området, som alternativ eller komplement till betesdrift.

Skötselområde 6. Öppen, fuktig betesmark

Öppen, fuktig-blöt mark dominerad av arter som skogssäv, rörflen och älggräs med inslag av knapptåg, gökblomster, tuvstarr och plattstarr. På friskare mark i norr förekommer prästkrage och stor blåklocka. Området hör till de delar av Råby hällor där slåttern pågick längst, åtminstone en bit in på 1900-talet.

Övergripande mål

Öppen, välhävdad fuktäng.

Bevarandemål

- Minst 90% av arealen ska vara väl hävdad vid betessäsongens slut. Endast mindre partier med torrt, visset gräs får förekomma. Förnabildning inte får ske annat än på begränsade ytor.
- Rörflen och skogssäv ska minska i utbredning
- Hävdgynnade arter som gökblomster, prästkrage och stor blåklocka ska helst öka i utbredning och antal.

Engångsåtgärder

- -

Skötselåtgärder

- Slåtter och efterbete eller enbart betesdrift.
- Betesputsning ska tillämpas ifall betesdjuren inte förmår beta av gräset ordentligt, förutsatt att marken är körbar. Om mängden avslaget material är så stort att det hotar att kväva vegetationen under måste det föras bort.

Skötselområde 7. Ekhage

Betade ekhagar på två kullar. Ekarna, som är ca 40-60 år, är framgallrade ur ett tätare bestånd och har därför ganska raka, höga stammar och smala kronor. Buskskiktet är sparsamt men mycket hagtorn, hägg och hassel är på väg upp, särskilt i östra slänten.

Floran är gräsdominerad och ganska trivial; en effekt av tidigare beskuggning och att området gallrats och röjts kraftigt. Stor blåklocka förekommer dock och området har potential att utveckla både ett intressant träd- och buskskikt och ett mer artrikt fältskikt.

Övergripande mål

Välhävddad ekhage med ett rikt buskskikt och stort inslag av blommade, solbelyst hagtorn.

Bevarandemål

- Minst 90% av arealen ska vara väl hävdad vid betessäsongens slut. Endast mindre partier med torrt, visset gräs får förekomma. Förnabildning inte får ske annat än på begränsade ytor.
- Krontäckningen i trädsiktet ska vara 25-75%
- Krontäckningen i busksiktet ska vara 10-25%

Engångsåtgärder

- Røj buskar i östra slänten för att åstadkomma en täckningsgrad av buskar på cirka 25% i slänten. Spara i första hand hagtorn och hassel, som solitärer och i grupper/snår. Spar endast enstaka hägg och fläder. Røj bort allt hallon och björksly.

Skötselåtgärder

- Årlig betesdrift.
- Gallring och röjning i träd- och busksikt vid behov.

Skötselområde 8. Betad al-askskog

Kärrparti med framgallrad, glest stående, halvgammal al och ask. Mycket hägg i busksiktet. Frodig och högvuxen vegetation med kris-kål, stinksyska, skogssäv, brännässla, rosendunört och rikligt med kärrfibbla.

Övergripande mål

Betespåverkad al-askskog, med olikåldrigt trädsikt och rikt busksikt.

Bevarandemål

- Krontäckningen av träd och buskar ska vara 50-100%
- Trädsiktet ska vara olikåldrigt och flerskiktat
- Vegetationen ska vara betespåverkad vid betessäsongens slut

Engångsåtgärder

- -

Skötselåtgärder

- Årlig betesdrift.
- Eventuell röjning av alsly för att gynna ask.
- Gallring vid behov, för att skapa ett olikåldrigt trädskikt.

Skötselområde 9. Ädellövskog

Ädellövparti med grov ask, ek, alm och enstaka björk samt en grov flerstammig sälg. Alm har tidigare dominerat men de flesta stora almar är nu döda och i området finns relativt gott om grov almved. I buskskiktet finns hassel, benved och almföryngring. Marken är näringsrik och vegetationen lundartad. Här finns med rikligt med skogsbingel och kirskaål samt St Pers nycklar, ormbär och hässleklocka. På en jätteask växer mossorna stenporella, guldlockmossa och platt fjädermossa; varav alla är signalarter för värdefulla trädmiljöer.

Övergripande mål

Olikåldrig ädellövskog med naturlig dynamik.

Bevarandemål

- Olikåldrig ädellövskog med naturlig dynamik.

Engångsåtgärder

- -

Skötselåtgärder

- -

Skötselområde 10. Lövskog

Ung björkskog med inslag av ung ask, asp och ek i kanterna. Mot norr allt större inslag av flerstammiga sälgar som tidigare stått fritt. Trivialt fältskikt med kirskaål, ängsgröe mm.

Övergripande mål

Björkskog som ska utvecklas mot ädellövskog

Bevarandemål

- Långsiktigt mål: Olikåldrig ädellövskog med naturlig dynamik.
- Kortsiktigt mål: Luckig björkskog med stort inslag av ädla lövträd och gläntor med sälg.

Engångsåtgärder

- Gallring bland björkarna för att gynna spontant förekommande plantor av ädla lövträd och skapa luckighet.
- Gallring kring trängda sälgar.

Skötselåtgärder

- Återkommande röjning och gallring vid behov, i syfte att styra området mot ädellöv i enlighet med målformuleringarna.

Skötselområde 11. Våtmarksområde

Anlagda dammar kantade av högörtvegetation dominerad av kavedun, rörflen, kåltistel, skogssäv, brännässla mm. På friskare mark finns visst inslag bland annat gökblomster och prästkrage. Dammarna är grunda och näringsrika med kavedun och svalting. Fågel- och insektslivet är rikt. Knipa, vigg och rörhöna förekommer i dammarna. Kärrsångare häckar i buskar och högörtvegetation intill. Insektslivet är påtagligt med jagande trollsländor och rikligt med näselfjäril. Högörtvegetationen är värdefull bland annat som nektarkälla för dagfjärilar och som häckningsbiotop för bland annat kärrsångare.

Övergripande mål

Öppna, solbelysta dammiljöer med rik undervattensvegetation och vatten som värms tidigt på våren till förmån för grodor och insekter. Frodig högörtvegetation över hela området utom de delar som klipps, gräsröjs eller täcks av busksnår. Området ska upplevas som tillgängligt även om stora delar är täckt av buskar och högörtvegetation. Det ska vara möjligt att se ut över dammarna och nå vattnet.

Bevarandemål

- Inga eller enstaka träd, max 10 st
- Busksnår av videarter och andra blommande buskar (ifall sådana etableras spontant) ska gynnas, men inte finnas längre mer än 5% av dammarnas kanter.

Undantaget från ovanstående mål vad gäller träd- och buskskikt är landområdet längst i söder, som istället kan få utvecklas till skog och gå ihop med alkärret bakom.

Skötselåtgärder

- Regelbunden klippning av gräs längs stigen genom området, så att gräset hela tiden hålls kort.
- Gräsröjning av dammslänter längs stigen, så att man kan se och nå vattnet åtminstone där stigen passerar de två stora dammarna. Övrig högörtvegetation lämnas.
- Regelbunden röjning av alsly och annan oönskad sly- och buskvegetation, minst var tredje år. Om röjning sker minst en gång per säsong kan riset lämnas, i annat fall måste det föras bort.
- Skötsel av dammarna: Regelbunden rensning av sand och grus som sedimenterar i inloppskanalen (cirka vart femte år). Oorganiskt material kan läggas som förstärkning av stigar, på vallar eller annan lämplig plats inom skötselområdet. (På sikt (ca 20-30 år) behöver själva dammarna rensas på ansamlat organiskt material, som måste köras ut ur reservatet.)

Skötselområde 12. Alkärr

Alkärr med högvuxen al och inslag av björk och ung ask. Mycket fuktig mark med högvuxet fältskikt med brunstarr, älggräs mm.

Övergripande mål

Alkärr eller al-askkärr i naturlig dynamik, med olikåldrigt trädskikt och stort inslag av död ved.

Bevarandemål

- Krontäckning i trädskiktet på 100%
- God åldersfördelning i trädskiktet
- Kontinuitet av död ved

Engångsåtgärder

- -

Skötselåtgärder

- -

Skötselområde 13. Igenväxande hagmark

Igenväxande träd- och buskrik hagmark i en västvänd sluttning nära bebyggelsen. I trädskiktet förekommer bland annat al, sälg och ask. Buskskiktet är ymnigt och artrikt med stora slånsnår, hägg, hassel och benved. Fältskiktet domineras idag av hundkäx, kåltistel, kirskål, midsommarblomster och andra högväxta arter, men har helt klart potential att utvecklas mot en mer varierad betesmarksflora. Inslag av till exempel humleblomster, gulvial och åkervädd finns. Den östligaste delen utgörs av ett bitvis ganska brett bälte med slutet trädskikt i en skarp slänt.

Övergripande mål

Välhävdad hagmark med artrikt buskskikt längs ån samt en ridå av buskar och ädla lövträd i slänten mot öster.

Bevarandemål

- Minst 90% av arealen (undantaget trädridån i öster) ska vara väl hävdad vid betessäsongens slut. Endast mindre partier med torrt, visset gräs får förekomma. Förnabildning inte får ske annat än på begränsade ytor.
- I den östra delen ska krontäckningen av träd och buskar vara 90-100%.
- I den öppnare, västra delen ska krontäckningen av träd och buskar vara 10-25%
- Grova lövträd ska gynnas, liksom blommande buskar

Engångsåtgärder

- Stängsling. I västra gränsen bör stängslet dras nere ända nere vid bäcken (in i skötselområde 3). Stängslet kan även dras över bäcken om det behövs för att lösa betesdjurens tillgång till vatten.
- Gammalt stängsel som inte används plockas bort
- Busksnår i brynet mot lövridån i öster trycks tillbaka något

Skötselåtgärder

- Årlig betesdrift, helst med nötkreatur. Åtminstone under de första betessäsongerna ska betesdjuren släppas tidigt för att få en tidigt avbetad grässvål och trycka tillbaka högvuxna och domi-

nanta arter. Syftet är att få fram en mer arttät och lågvuxen gräsvål. Efter några år kan betessläpp och betestryck varieras.

- Gallring och röjning i träd- och buskskikt vid behov.

8 Friluftsliv

Råby hällor ligger precis i anslutning till de södra delarna av Hörby tätort. Området utnyttjas främst av närboende samt skola och förskola, som besöker området flitigt. En enkel grillplats finns idag, liksom stängselgenomgångar, som behöver ses över. Markerade stigar saknas finns endast i norra delen, där en stig genom dammområdet klipps. I övrigt finns spontana stigar längs med dalgångarna. Där bäckarna löper samman är markerna blöta och vägvalet därför inte helt givet. En enkel P-ficka finns utanför området intill grusvägen i söder. Vid denna entré finns två informationstavlor i mycket dålig kondition.

Mål

Området ska upplevas som tillgängligt utan att vara mycket tillrättat. Stättornas placering leder människor genom betesmarkerna. En hårdgjord stig gör området kring dammarna i norr lättillgängligt. Det ska också vara möjligt att sitta och vila. Delar av dammarna ska vara tillgängliga och lätta att utforska för barn och vuxna. Särskild information om natur, vatten, arter mm kan finnas här. Information som på ett enkelt och pedagogiskt sätt berättar om reservatets natur- och kulturvärden ska finnas vid entréerna.

Engångsåtgärder

- Uppförande av stängselgenomgångar på alla platser där befintliga eller önskvärda huvudstråk passerar stängsel. (Stigar/stråk har markerats mycket översiktligt och ungefärligt på karta, bilaga b). I de breda avsnitten av östra dalgången bör stängselgenomgångar finnas både nära ån och upp emot slänten. Stängselgenomgångarna kan markeras med färg för att synas bättre, men stigar ska i övrigt inte märkas ut i terrängen.
- Eventuellt uppförande av broar och spänger över vattendrag och fuktiga partier, i samråd med fastighetsägare och djurhållare, se även bilaga b.
- Anläggning av hårdgjord gångväg genom dammområdet, se karta, bilaga b.
- Uppförande av tre bänkar i dammområdet

- Uppsättning av minst 3 informationstavlor med information om naturreservatet, föreskrifter mm, se karta, bilaga b
- Eventuellt förbättring av grillplatsen med sittmöbler (stockar?)
- I den norra eller östra kanten av den södra dammen kan en liten brygga/håvningsplattform anläggas, där det är möjligt att nå vattnet och studera vatteninsekter mm.
- P-fickan i söder (utanför reservatet) bör ges ett mer offentligt intryck och iordningställas för 2-3 bilar

Skötselåtgärder

- Tillsyn av stigar, stängselgenomgångar, skyltar och andra anordningar för friluftsliv.
- Se också skötselområde 11

9 Jakt och fiske

Reservatets föreskrifter medför inga inskränkningar i jakt- och fiskerätt på de enskilt ägda markerna. På den kommunägda marken får allmän jakt inte bedrivas.

10 Utmärkning

Reservatsgränsen skall märkas ut enligt Svensk standard (SIS 03 15 22). Gränsmärkena skall placeras så att man kan se från ett märke till nästa. Reservatsgräns som sammanfaller med fastighetsgräns skall underhållas som fastighetsgräns på sedvanligt sätt.

11 Dokumentation och uppföljning

11.1 Uppföljning av skötselåtgärder

Förvaltaren skall årligen dokumentera utförda åtgärder genom att:

- ange skötselområde,
- ange åtgärdens syfte,
- ange år och månad för åtgärdens utförande,
- ange tidsåtgång
- ange vem som utfört åtgärden

11.2 Uppföljning av övergripande mål och bevarandemål

Förvaltaren ansvarar för uppföljning av övergripande mål och bevarandemål. Uppföljningen skall ligga till grund för en utvärdering av:

- om syftet med reservatet har uppnåtts,
- om skötselmetoder behöver förändras,
- om en revidering av skötselplanen behövs.

Uppföljningsparametrar har prioriterats i tre grupper nedan.

A. Följande bevarandemål ska följas upp:

- Betestryck. (varje år)
- Krontäckning av träd- och buskar samt behov av röjning och gallring. (vart tredje år)
- Huruvida efterträdare, dvs unga träd som kan ersätta de gamla, finns i tillräckliga antal i skötselområde 2 och 3. (vart tredje år)
- Populationsutveckling för hävdgynnade arter; gullviva, rödkämpar och jordtistel i skötselområde 1, smörboll i skötselområde 2. Kan ske i provytor. (vart 3-5:e år)
- Utbredningen av gräs-lågstarräng i skötselområde 2a (vart tredje år)

B. Följande bevarandemål bör följas upp:

- Utbredningen och dominansen av igenväxningsarter som skogs-säv och rörflen i skötselområde 6. (vart tredje år)

C. Följande bevarandemål kan följas upp:

- Förekomst av konkurrenssvaga, hävdgynnade mossor som förekommer på blottad jord i skötselområde 1 och 2. Kan ske som eftersök av arter. (vart femte år)
- Att hävdgynnade arter som gökblomster, prästkrage och stor blåklocka ökar i utbredning och antal i skötselområde 6. (vart tredje år)

11.3 Dokumentation och inventeringar

För att dokumentera utgångsläget och möjliggöra uppföljning av bevarandemålen, ska en inventering av Råby hållor utföras vad gäller.

- Förekomst/utbredning av gullviva, rödkämpar och jordtistel i skötselområde 1
- Förekomst/utbredning av smörboll i skötselområde 2a
- Utbredning av gräs-lågstarräng i skötselområde 2a

För att dokumentera utgångsläget och möjliggöra uppföljning av bevarandemålen, bör en inventering av Råby hållor utföras vad gäller.

- Utbredning och dominansen av igenväxningsarter som skogssäv och rörflen i skötselområde 6.
- Förekomst gökblomster, prästkrage och stor blålocka ökar i utbredning i skötselområde 6

12 Sammanfattning och prioritering av engångsåtgärder och löpande skötsel

Skötselområde	Engångsåtgärd	Tidpunkt	Prioritet 1-3,
1, 2,4	Bortröjning/avverkning av albestånd och ung al i kanten av aldungar, se även karta,, bilaga c	senast 2009	1
7	Röjning av sly och buskar	senast 2010	2
10	Gallring	senast 2010	2
13	Stängsling och borttagning av gammalt stängsel	senast till betessäsongen 2009	1
Friluftsliv	Uppförande av stängselgenomgångar, samt eventuella broar, spänger mm	senast 2009	1
Friluftsliv	Informationstavlor	senast 2009	1
Friluftsliv	Anläggning av hårdgjord gångväg genom dammområdet	senast 2009	1
Friluftsliv	Uppförande av tre bänkar i dammområdet	senast 2009	1
Friluftsliv	Brygga/håvningsplattform	senast 2012	3
Friluftsliv	Komplettering av grillplats med sittmöbler	Eventuellt	2
Friluftsliv	Iordningställande av p-plats (utanför reservatet)	Senast 2009	2
Skötselområde	Löpande skötsel	Tidpunkt	Prioritet 1-3,
1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 13	Årlig betesdrift (samt ev slåtter)	årligen	1

Skötsel- område	Engångsåtgärd	Tidpunkt	Prioritet 1-3,
alla	Röjning och gallring	vid behov	1
5	Betesputsning	vid behov	2
6	Betesputsning	vid behov	1
11	Klippning av stigar, gräsröjning i slänter	flera ggr per år	1
11	Rensning av dammarnas inloppskanal	ca vart 5:e år	1
11	Rensning av dammarna	vid behov (tidigast om 20 år)	2
Friluftsliv	Tillsyn av stigar, skyltar, stängselgenom- gångar, grillplats, mm	flera ggr per år	1

Prioritet: 1= Högst, 2= Hög, 3= Lägre

13 Ansvar för skötsel, dokumentation och uppföljning av skötselåtgärder och måluppfyllelse

Hörby kommun har det övergripande ansvaret för förvaltningen av reservatet. Kommunen har i reservatsbeslutet utsett Tekniska nämnden till förvaltare av reservatet i enlighet med 21 § FO (1998:1252) till miljöbalken. Förvaltaren har därmed ansvaret för att skötseln av reservatet följer fastställd skötselplan. Miljönämnden har den operativa tillsynen i naturreservat enligt MB 26 kap. Det innebär att Miljönämnden skall övervaka att föreskrifter, dispenser och tillstånd följs.

Fastighetsägaren har rätt och möjlighet att utföra de skötselåtgärder som framgår av fastställd skötselplan under förutsättning att det sker i samråd med förvaltaren. Om fastighetsägaren inte själv vill eller inte har möjlighet att utföra åtgärderna är det förvaltaren som ansvarar för att skötselåtgärder enligt fastställd skötselplan utförs. Utfallande virke i samband med skötselåtgärder tillfaller fastighetsägaren om inget annat avtalats.

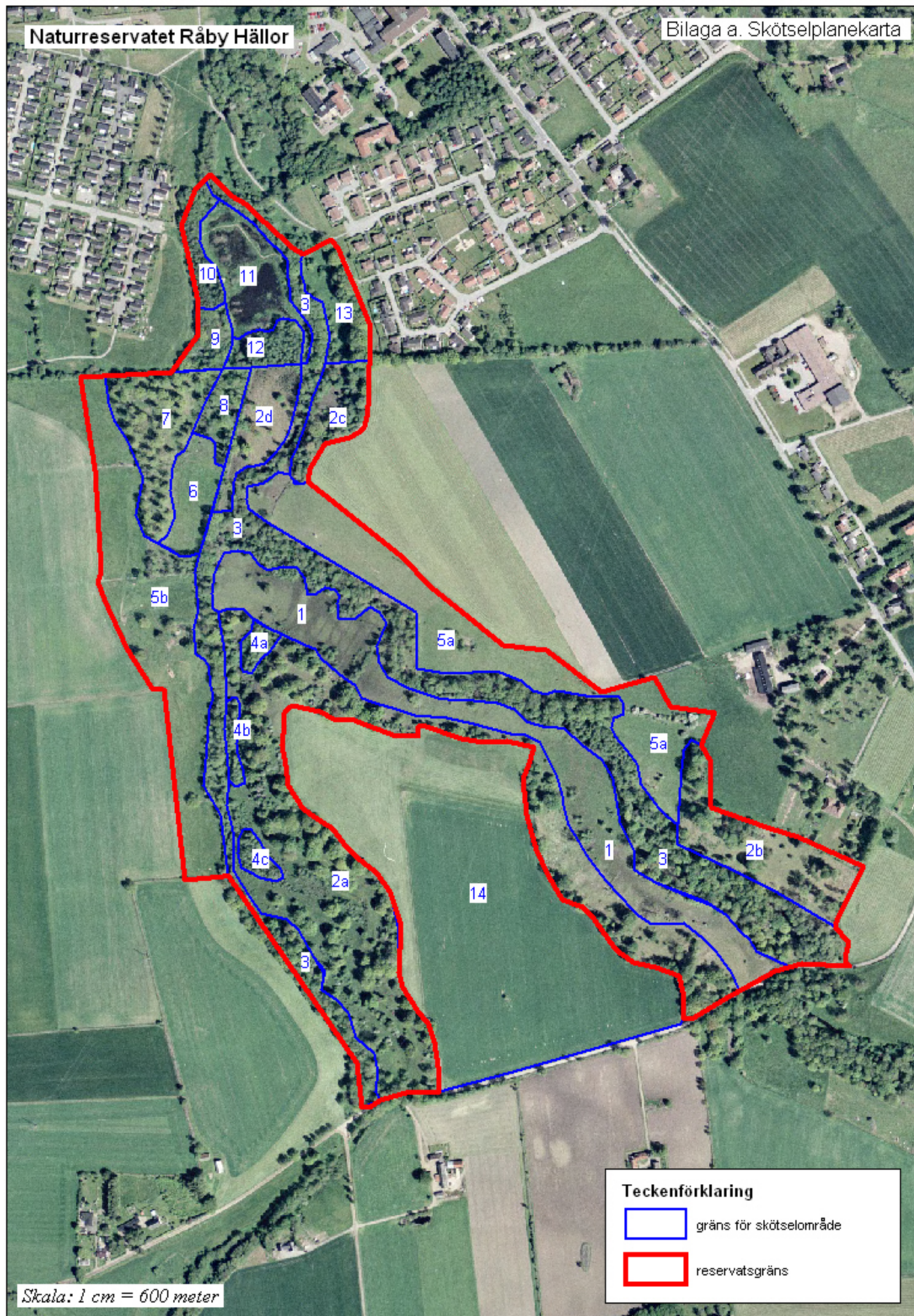
Förvaltaren ansvarar för dokumentation och uppföljning av skötselåtgärder och har även har det övergripande ansvaret för uppföljning och utvärdering.

14 Revidering av skötselplan

En översyn av skötselplanen ska göras minst vart 10:e år för att bedöma behovet av en revidering av planen.

BILAGOR

- a. Skötselplanekarta*
- b. Anordningar för friluftsliv*
- c. Karta över al som ska tas bort*
- d. Artlista*
- e. Mossor, inventeringsrapport*
- f. Fotobilaga*

Skala: 1 cm = 600 meter

Teckenförklaring

- gräns för skötselområde
- reservatsgräns

i

Tre bänkar placeras inom dammområdet

Behov av spänger/broar finns inom detta område

i
P

i

Teckenförklaring

----- Spontana stigar - ungefärligt angivna för vägledning kring placering av stängselgenomgångar

----- Hårdgjord stig, drygt 200 meter

reservatsgräns

Skala: 1 cm = 600 meter

Artlista			Skötselplan för Råby hällor
			bilaga d
Fåglar	Fåglar har inte inventerats systematiskt, men de arter som observerats vid fältbesök under 2007 listas nedan		
	Rödliste-kategori		kommentar
björktrast			
blåmes			
bofink			
entita			
forsärla			
glada			
gransångare			
gräsand			
grönfink			
gulsparv			
gårdsmyg			
gök			
häger			
härmsångare			
knipa			
koltrast			
kråka			
lövsångare			
mindre hackspett	NT		ropande, obs under häckningstid
nötväcka			
rödstjärt			
rörhöna			
skogssnäppa			
stare			
steglits			
större hackspett			
sädesärla			
talgoxe			
trädgårdssångare			
törnsångare			
vigg			
Kärlväxter	Växter har inte inventerats systematiskt, men intressanta arter har noterats vid fältbesök under 2007; främst hävdgynnade arter, men även andra arter som kräver speciella förhållanden		
	Rödliste-kategori	Hävdgynnad (främst av slätter=S, främst av bete=B)	kommentar (sko=skötselområde)
backförgätmigej		B	på torr mark, tramp- och slitagegynnad
backlök		B	fläckvis rikligt
brokförgätmigej		B	på torr mark, tramp- och slitagegynnad
brudborste		S	riklig i västra dalgången
brudbröd		B	på torr-frisk mark i östra dalgången
bäckbräsma			källpåverkad/översilad mark
darrgräs		B/S	spridd, men ganska ovanlig i området
fårsvingel		B/S	främst på torr-frisk mark i östra dalgången
gråfibbla		B	spridd, på torr mark
gullpudra			källpåverkad/översilad mark
gullviva		B/S	spridd i dalgångarna
gulmåra		B	spridd
gulvial		S	spridd i dalgångarna
gökblomster		S	spridd i dalgångarna

gökärt		S	spridd
hirsstarr		B/S	sparsamt, men fläckvis vanlig
humleblomster		B/S	spridd i dalgångarna
hundstarr		B	sparsamt, men fläckvis vanlig
hässleklocka			näringsrik lund, ädellövskog
jordtistel		B	på torr-frisk mark i östra dalgången
Jungfru Marie nycklar		S	enstaka
knippfryle		B	spridd, på torr mark
knägräs		B	spridd
käringtand		B/S	på torr-frisk mark i östra dalgången
kärrfibbla		S	riklig i öppnakärr och fuktiga skogsparti
liten blåklocka		B	spridd
näbbstarr		B/S	fåtalig, en växtplats
ormbär			näringsrik lund, ädellövskog
prästkrage		S	riklig, särskilt i västra dalgången
revfibbla		B	på torrare tuvor i östra dalgången
rotfibbla		B/S	vanlig på torr mark i sko 2a
rödclint		S	främst i östra dalgången
rödkämpar		B	på torr-frisk mark i östra dalgången
skogsbingel			näringsrik lund, ädellövskog
slankstarr		B	fåtalig, en växtplats i västra dalgången
smultron		B	spidd
småvänderot		B/S	spridd, på flera platser
smörbollar		S	ganska fåtalig i västra dalgången
St Pers nycklar		B/S	spridd och ganska vanlig i dalgångarna
stor blåklocka		S	spridd i dalgångarna
svinrot		S	på flera ställen i västra delen av sko 2a
tjärblomster		B	främst i sko 2a
tuvstarr		B/S	sko 6
vitmåra		S	på torr-frisk mark i östra dalgången
vitskråp			vid bäcken, östra dalgången
vittåtel	VU	B	fåtalig, en växtplats, trampgynnad
åkervädd		(B/S)	fåtalig, sko 1 och 2a
ängsbräsma		B/S	vanlig på fuktig mark
ängsnycklar		B/S	fåtalig, spridd i sko 1 och 2a
ängsvädd		B/S	ganska fåtalig men fläckvis rikligt

Mossor	Mossfloran har undersökts under 2007, av Henrik Weibull. Namnen följer Hallingbäck, Hedenäs & Weibull (2006). Se också inventeringsrapport, bilaga e		
	Rödliste-kategori	Signalart enl Skogsstyrelsen	kommentar (sko=skötselområde)
<i>Amblystegium fluviatile</i>			i/vid ån
<i>Amblystegium serpens</i>			
<i>Anomodon attenuatus</i>		S	i/vid ån
<i>Atrichum tenellum</i>			på jord
<i>Atrichum undulatum</i>			på jord
<i>Brachythecium rivulare</i>			
<i>Brachythecium rutabulum</i>			
<i>Bryum pallens</i>			på jord
<i>Bryum pseudotriquetrum</i>			på jord
<i>Bryum rubens</i>			på jord
<i>Bryum subapiculatum</i>			på jord
<i>Calliergonella cuspidata</i>			på jord
<i>Campylopus introflexus</i>			på jord
<i>Ceratodon purpureus</i>			på jord
<i>Cinclidotus fontinaloide</i>	NT		i/vid ån
<i>Conocephalum conicum</i>		S	i/vid ån

<i>Conocephalum salebrosum</i>		S	i/vid ån
<i>Dichodontium pellucidum</i>			på jord
<i>Dicranella schreberiana</i>			på jord
<i>Didymodon insulanus</i>			på jord
<i>Didymodon vinealis</i>	VU		på jord
<i>Ditrichum cylindricum</i>			på jord
<i>Entosthodon fascicularis</i>	NT		på jord
<i>Ephemerum minutissimum</i>			på jord
<i>Fissidens bryoides</i>			på jord
<i>Funaria hygrometrica</i>			på jord
<i>Homalia trichomanoides</i>		S	i/vid ån
<i>Homalothecium sericeum</i>		S	
<i>Hypnum cupressiforme</i>			
<i>Isothecium alopecuroides</i>			
<i>Neckera complanata</i>		S	
<i>Orthotrichum affine</i>			
<i>Orthotrichum diaphanum</i>			
<i>Orthotrichum lyellii</i>			
<i>Orthotrichum pulchellum</i>	NT		
<i>Phascum cuspidatum</i>			på jord
<i>Philonotis caespitosa</i>			på jord
<i>Philonotis fontana</i>			på jord
<i>Physcomitrium pyriforme</i>			på jord
<i>Plagiomnium cuspidatum</i>			
<i>Plagiomnium elatum</i>			
<i>Plagiomnium undulatum</i>			
<i>Platyhypnidium riparioides</i>			
<i>Pleuridium subulatum</i>			på jord
<i>Pohlia annotina</i>			på jord
<i>Pohlia wahlenbergii</i>			på jord
<i>Porella cordaeana</i>		S	
<i>Porella platyphylla</i>		S	
<i>Rhytidiadelphus loreus</i>		S	
<i>Syntrichia latifolia</i>			i/vid ån
<i>Tortella tortuosa</i>			
<i>Weissia brachycarpa</i>			på jord
Lavar	Lavar har inventerats 1999, men även efterspanats vid fältbesök 2007		
	Rödliste-kategori	Signalart enl Skogsstyrelsen	kommentar
flikig sköldlav			inventering 1999, spridd i området
grå skärelav	NT	S	2007, på en ek i västra dalgången
kupig skrynkelav			inventering 1999, spridd i området
mjällig lundlav	VU		inventering 1999, på en gammal fläder
silverlav		S	inventering 1999, bl. a. på bok i sko 2a
Svampar	Svampar har inte inventerats systematiskt, men intressanta arter som påträffats vid fältbesök under 2007 har noterats		
	Rödliste-kategori		kommentar
läderskål		S	på hassel, sko 2a

Fjärilar	Dagfjärilsfaunan har undersökts vid två tillfällen under 2007 (12:e och 29:e juni)		
	Rödliste-kategori	Frekvens	kommentar
amiral		enst	
kamgräsfjäril		enst	
kartfjäril		enst	
kålfjäril		enst	
liten guldvinge		enst	
liten tätelsmygare		enst	
ljungblåvinge		enst	
lukträsfnjäril		mkt allmän	
nässelfjäril		allmän	
puktrneblåvinge		enst	
rapsfnjäril		allmän	
slåttergräsfjäril		mkt allmän	
tistelfjäril		enst	
violettkantad guldvinge	NT	enst	i sko 1 och 2a
ålgräspärlemorfjäril		allmän	
ängssmygare		enst	
Insekter övrigt	Övriga intressanta insekter har eftersökts i fält vid två tillfällen under 2007		
	Rödliste-kategori		kommentar
allmän blombeck			
allmän grenbeck			
blå jungfruslända			längs bäcken
blå lövbeck			på lind
gördelrovfluga	VU	<i>Laphria ephippium</i>	sko 2a
halvknäppare		<i>Microrhagus pygmaeus</i>	på hassel, sko 2a
ljusfläckig vedsvampbagge		<i>Mycetophagus piceus</i>	på ek, sko 2a
smalbeck			
svartbrun brunbagge	NT	<i>Phloiotrya rufipes</i>	på hassel, sko 2a
vanlig brunbagge		<i>Orchesia micans</i>	på ek, sko 2a
väddsandbi	VU		på åkervädd, sko 1 och 2a
ögonbagge		<i>Aderus pygmaeus</i>	på hassel, sko 2a

Mossfloran vid Råby hällor

Henrik Weibull, Naturcentrum AB, Strandtorget 3, 444 30 Stenungsund,
Henrik.Weibull@naturcentrum.se

I **Bilaga d** listas alla arter som hittats under inventeringen. Namnen följer Hallingbäck, Hedenäs & Weibull (2006) för mossor. Kategori för de rödlistade arterna följer Gärdenfors (2005). Signalarter finns beskrivna i Skogsstyrelsens nyckelbiotopinventering (Nitare 2000).

Bar jord

De öppna betesmarkerna har en mycket artrik mossflora i området. Av de 26 noterade arterna i denna miljö är de allra flesta små kortlivade arter som växer på bar jord som regelbundet störs av betesdjurens tramp. Trampet från djuren är en förutsättning för att dessa arter skall kunna överleva och klara konkurrensen från kärlväxter och större mossor. En annan aspekt som bidrar artrikedomen i detta mossamhälle är variationen i markfuktighet. I Råby hällor finns öppna betade marker på en gradient av torra och fuktiga marker, och dessutom finns partier som är rejält blöta och mer liknar grunda rikkärr. I de senare förekommer bl.a. den vanligare kärrbryum *Bryum pseudotriquetrum* och den mer krävande bandpraktmossa *Plagiomnium elatum*. I både blöta och fuktiga partier förekommer ett flertal speciella arter på små upphöjningar av mineralhaltig jord. Där kommer de bort från den allra blötaste delarna men har samtidigt tillräcklig tillgång på vatten. Närheten till vattnet är livsviktig för dem under den korta tid de har på sig att utvecklas. Arter med en sådan speciell ekologi är de naturvårdsintressanta arterna stor huvmossa *Physcomitrium pyriforme*, skvalpmossa *Dichodontium pellucidum* (en nordlig art med få förekomster i Skåne), dvärgdagmossa *Ephemerum minutissimum*, trådkällmossa *Philonotis caespitosa* och den rödlistade arten åkerkoppmossa *Entosthodon fascicularis* (NT). Även på torrare marker är artrikedomen stor på bar jord med bl.a. orange lansmossa *Didymodon insulanus* och den rödlistade arten murlansmossa *Didymodon vinealis* (VU). På torr humushaltig jord och nedbrutna stubbar förekommer även hårnervmossa *Campylopus introflexus*. Det är en till Sverige nyligen invandrad art (från södra halvklotet) art som de senaste decennierna har spridit sig snabbt i södra halvan av landet.

Ån med översvämningsszon

De trädklädda delarna av ån har tack vare en del grova lövträd en artrik mossflora, där åtminstone 8 av arterna är signalarter. Piskbaronmossa *Anomodon attenuatus* är bland de mer intressanta. I strandmiljöns översvämningsszon finns bitvis (främst längst i söder) rikligt med signalarten "rutlungmossa *Conocephalum conicum*". Nyligen har forskare visat att det som tidigare betraktats som en lätt igenkänd art i själva verket består av två arter i Sverige. Den dominerande arten längs ån är slät rutlungmossa *Conocephalum conicum*, men även den andra arten vågig rutlungmossa *Conocephalum salebrosum* förekommer sparsamt. Det verkar som om vågig rutlungmossa är den betydligt vanligare av de två arterna i Sverige, medan slät rutlungmossa verkar ha en mer begränsad sydvästlig utbredning i landet.

I de mer öppna partierna längs ån (i östra dalgången) och de nedre delarna av det mindre tillflödet från SV finns flera förekomster av forsmossa *Cinclidotus fontinaloides*. Det är en rödlistad art (NT), som åtminstone i detta område verkar trivas i de lite mer solexponerade delarna av vattendragen. På periodvis översvämmade stambaser av lövträd hittades även den mindre allmänna arten trubbskruvmossa *Syntrichia latifolia*.

Övrigt

På buskar av fläder hittades två små förekomster av den rödlistade arten rödtandad hättmossa *Orthotrichum pulchellum* (NT).

Referenser

- Gärdenfors U. (red.) 2005. *Rödlistade arter i Sverige 2005*. ArtDatabanken, SLU, Uppsala.
- Hallingbäck T., Hedenäs L. & Weibull H. 2006. Ny checklista för Sveriges mossor. *Svensk Botanisk Tidskrift* 100 (2): 96–148.
- Nitare J. (red.) 2000. *Signalarter. Indikatorer på skyddsvärd skog*. Flora över kryptogamer. Skogsstyrelsen, Jönköping.